

ЗАГРОЗА ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я: 40 РОКІВ ПРОТИСТОЯННЯ

Загороднєва О. В., Пономарьова Л. І.

Вступ. ВІЛ-інфекція – надзвичайно небезпечна хвороба, яка через відсутність у даний час специфічних методів профілактики та результативних методів лікування призводить до ранньої інвалідизації або смерті. Зараз проблема її поширення є актуальною для кожної держави, особливо для нашої, адже в Україні темпи епідемії найвищі в Європі, тому людство стурбоване тим, що відбувається з країною, яка знаходиться в центрі Європи. Якщо дана хвороба не буде зупинена, загроза демографічної, економічної та соціальної кризи зростає також для інших держав.

Метою дослідження було визначення епідеміологічних особливостей та причин подальшого поширення ВІЛ-інфекції в Україні за даними відкритих джерел медичної статистики України та інших країн світу.

Результати. У статті наведені дані щодо вивчення проблеми глобального розповсюдження ВІЛ-інфекції, яка не втрачає актуальності протягом останніх 40 років. Надана детальна офіційна статистична інформація щодо соціальної значущості поширеності ВІЛ-інфекції в нашій країні та у світі. Наведені основні заходи щодо профілактики даної хвороби, яка є найнебезпечнішою для підлітків. Характерною рисою нинішнього етапу поширення інфекції є те, що розповсюдження та інфікування пов'язані з групами населення, серед яких – діти ВІЛ-інфікованих, члени їхніх родин та жертви порушення норм безпеки в окремих медичних закладах. Формуються численні «групи ризику вторинного порядку», виникнення яких має цілком соціальну природу.

Висновки. У даний час прийшло розуміння того, що суспільно-небезпечні захворювання, такі як ВІЛ-інфекція, – це явища, у боротьбі з якими заходи винятково медичного характеру неефективні. Подолання проблеми ВІЛ-інфекції повинно стати пріоритетом державної політики, воно має бути спрямовано, в першу чергу, на попереджувальну, профілактичну та роз'яснювальну роботу з молоддю, яка є, без перебільшення, основною групою ризику. Авторами обґрунтована потреба посилення контролю з боку державних установ та необхідність розробки та впровадження системи спеціальних заходів щодо захисту прав і законних інтересів громадян та суспільства для збереження національної безпеки України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: громадське здоров'я, ВІЛ-інфекція, медична статистика

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Загороднєва Оксана Володимирівна, к.мед.н., доцент кафедри гігієни та соціальної медицини, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, медичний факультет, майдан Свободи, 6, Харків, Україна, 61022, oksana.v.zagorodneva@karazin.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3403-4984>

Пономарьова Лілія Іванівна, к.мед.н., ст.н.с., доцент кафедри гігієни та соціальної медицини, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, медичний факультет, майдан Свободи, 6, Харків, Україна, 61022, liponmaryova@karazin.ua, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2300-0922>

ВСТУП

ВІЛ-інфекція – надзвичайно небезпечна хвороба, яка через відсутність у даний час специфічних методів профілактики та ефективних методів лікування призводить до смерті. Масове поширення цієї хвороби в усьому світі та й в Україні створює загрозу особистості, громадській та державній безпеці. Розпочавшись з поодиноких випадків інфікування ВІЛ (вірусом імунодефіциту людини) та захворювань на СНІД наприкінці 80-х

років минулого століття, епідемія охопила всі країни і континенти. Боротьба з цією хворобою є одним з пріоритетних завдань кожної держави в галузі охорони здоров'я населення. [1].

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Метою роботи було комплексне вивчення епідеміологічних особливостей та причин подальшого поширення ВІЛ-інфекції в Україні за даними відкритих джерел медичної статистики України та інших світу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Суспільство, в якому ми живемо, характеризується крайнім ступенем соціальної й політичної нестабільності. Девальвація культурних цінностей, невпевненість у завтрашньому дні, нездатність частини населення, а особливо підлітків і молоді, активно справлятися з життєвими труднощами – це передумови, які забезпечують явищам наркоманії й алкоголізму міцні позиції в суспільстві. Незмінним супутником наркоманії стала ВІЛ-інфекція, відомо, що серед ВІЛ-інфікованих більше 90 % є наркоманами [2].

Вперше людство серйозно усвідомило, що зіштовхнулося з новою смертельною небезпекою – ВІЛ-інфекцією, 40 років тому, коли в США офіційно було визнано існування такої хвороби. За думкою американського вченого Роберта Галло, ВІЛ виник дуже давно і розповсюджувався в ізольованих від зовнішнього світу групах корінного населення Африки. Економічне освоєння територій і розширення контактів сприяло розповсюдженню вірусу в інших регіонах [3, 4].

У своїй історії люди вже зустрічалися зі схожими проблемами. Чума, віспа, холера часом спустошували цілі континенти. Однак, були знайдені шляхи боротьби із даними інфекціями. Препаратів і методів, які виліковують від ВІЛ-інфекції, на жаль, поки не існує. Також не розроблені методи специфічної профілактики.

У докладі Організації Об'єднаних націй, програма якої спрямована на вирішення проблеми ВІЛ-інфекції (ЮНЕЙДС), відзначено, що з початку епідемії до 2019 р. число людей, які отримали ВІЛ, в усьому світі склало 78 (від 63 до 89) мільйонів людей [5].

Складність ситуації з поширенням ВІЛ-інфекції в нашій країні полягає в тому, що Україна розташована на перетині транзитних шляхів. Гострою проблемою є боротьба з наркотрафіком і незаконною міграцією. Саме ці причини призводять до того, що з кожним роком споживання наркотичних речовин і кількість виявлених наркозлочинів збільшуються в геометричній прогресії. Більш того, на зміну традиційним наркотикам рослинного походження (макова соломка)

приходять «важкі» синтетичні. Їх вживання вимагає внутрішньовенних ін'єкцій, що підвищують загрозу зараження ВІЛ.

З великим ступенем вірогідності доведеними вважаються три шляхи передачі ВІЛ:

- статевий;
- парентеральний (через кров (при переливанні) та через предмети, інфіковані кров'ю);
- перинатальний (від інфікованої матері – її майбутній дитині внутрішньоутробно або під час пологів) [6, 7].

Найбільший ризик передачі ВІЛ спостерігається при багаторазових статевих контактах і внутрішньовенному введенні наркотичних речовин [8].

У зв'язку з цим у контексті аналізу чинників, що сприяють поширенню інфекції, необхідно виділити так звані «групи ризику»: жінки комерційного сексу, гомосексуалісти, наркомани. Водночас, варто зазначити, що вказані групи зумовлюють розповсюдження захворювань на ВІЛ-інфекцію на першому етапі розвитку епідемії, а далі вірус поширюється за законами свого біологічного циклу (прикладі інфікування при дорожньо-транспортних пригодах, при випадковому інфікуванні ВІЛ при контакті з кров'ю під час бійок); зростає ризик інфікування медпрацівників).

У суспільстві, особливо серед молоді, існує думка про можливу виліковність ВІЛ-інфекції сучасною медициною. Деякі бояться її, інші – не приймають як «хворобу», вважаючи, що це «привілей» людей аморальної поведінки. Частина населення переконана, що дана хвороба ототожнюється тільки із групами ризику: гомосексуалістами, повіями, наркоманами. Слід зазначити, що така позиція є хибною. На сьогодні загальноновизнано, що не існує груп населення, для яких можливість зараження цілком виключена. Найбільша небезпека загрожує сьогодні підліткам, у яких імовірність зіткнутися з наркотичними речовинами та вступити в статевий зв'язок з незнайомцем більша, ніж у дорослої людини [9, 10].

За інформацією Центру громадського здоров'я МОЗ України, станом на травень 2019 р. в Україні офіційно зареєстровано 341 084 випадки ВІЛ-інфекції серед

громадян України, зокрема 49 751 випадок смерті від захворювань, зумовлених даною хворобою (понад 50 % всіх випадків – туберкульозом).

За десять місяців 2020 року в Україні було зареєстровано 13 277 випадків ВІЛ-інфекції, серед яких 66 дітей до 14 років, 3533 випадки СНІДу – серед яких 36 дітей

до 14 років та 1802 смерті, зумовлені СНІДом [11].

Найвищі рівні поширеності ВІЛ-інфекції спостерігаються в Одеській (898,3 на 100 тис. нас.), Дніпропетровській (792,6), Миколаївській (743,5), м. Київ (479,0), Київській (447,9), Херсонській (420,1) та Чернігівській (420,4) областях (на рис. 1).

ПОШИРЕНІСТЬ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

за даними медичного нагляду, станом на 01.04.2019 *

* На 100 000 населення.

www.phc.org.ua

Рис. 1 Поширеність ВІЛ-інфекції у регіонах України за даними Центру громадського здоров'я МОЗ України

Оцінюючи динаміку розповсюдженості хвороби за 20 років, встановлено щорічне збільшення кількості ВІЛ-позитивних людей в Україні, але темпи зростання були різними. З 2000 по 2005 роки приріст нових випадків щорічно складав 13–20 %, з 2005 до 2007 р. – порядку 7–9 %, а з 2008 по 2011 р. темпи приросту сповільнилися до 3–4 %. У 2012 році вперше в історії України епідемію ВІЛ/СНІДу було призупинено – за даними офіційної статистики у 2012 році кількість ВІЛ-інфікованих і кількість нових випадків

ВІЛ виявилися нижчими, ніж у попередньому році. Це стало результатом роботи національних програм з уразливими групами і масштабних інформаційних кампаній з профілактики ВІЛ/СНІДу та, можливо, впровадження добровільної згоди на тестування щодо наявності ВІЛ, що призвело до зниження виявлених випадків інфікування.

У 2013–2017 роках через скорочення програм боротьби зі СНІДом темпи епідемії знову почали зростати. За оцінкою експертів з 2014 року епідемічна

ситуація у нашій країні стрімко погіршувалася. За 2016 р. та 2017 р. приріст нових випадків ВІЛ-інфекції склав 7,4 % та 6,2 % відповідно, що спостерігалось при епідемії 10-річної давнини. У 2018 р. вперше було зафіксовано зниження темпів епідемії (на

0,5 %), як і у 2019 р. (на 11,3 %). Цей аналіз проводився вже на новій статистичній базі – без урахування даних з Криму та непідконтрольних Україні районів Донецької та Луганської областей (на рис. 2).

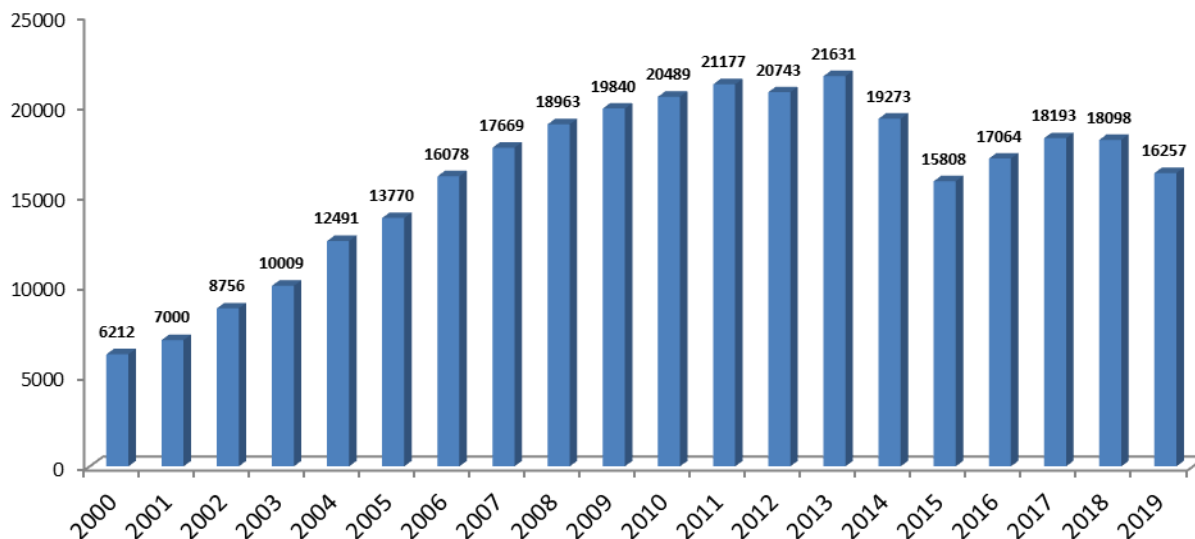

Рис. 2. Динаміка поширеності ВІЛ-інфекції в Україні

У структурі шляхів інфікування ВІЛ багато років превалюють парентеральний (в основному, при введенні ін'єкційних наркотиків) та статевий (переважно гетеросексуальний). Тобто, статевий шлях передачі ВІЛ на сьогоднішній день є домінуючим [12].

Епідемія ВІЛ/СНІДу в Україні розпочалась у 1987 р. і з того часу стрімко поширюється. Сьогодні Україна займає перше місце в Європі за швидкістю розповсюдження ВІЛ [13].

Таку невтішну картину засвідчує офіційна статистика. Однак вона фіксує лише ті дані, які потрапили в коло її зору. Більш наближену до реалій сьогодення статистику можуть дати лише оціночні дані, що зазвичай втричі, а то й у п'ятеро перевищують офіційні показники. Міжнародні експерти вважають, що ВІЛ-позитивних у нас значно більше, а ситуація в Україні належить до найскладніших у Східній Європі. За даними експертів ВООЗ та ЮНЕЙДС, багато дорослих українців найбільш працездатного віку (15–9 років) – це кожен

сотий громадянин – живуть з ВІЛ, що є одним із найвищих показників серед країн Європейського регіону [11].

Дійсно, характерною рисою нинішнього етапу поширення інфекції є те, що раніше її розповсюдження обмежувалося переважно традиційними «групами ризику», але, на сьогодні, розповсюдження та інфікування ВІЛ-інфекції пов'язані з іншими групами населення, серед яких – діти ВІЛ-інфікованих, члени їхніх родин та жертви порушення норм безпеки в окремих медичних закладах. Формуються численні «групи ризику вторинного порядку», виникнення яких має цілком соціальну природу.

Профілактика і контроль за ними ускладнюються такими чинниками, як: прихованість процесу поширення інфекції серед соціальних верств, що не належать до традиційно уразливих; складність процедури моніторингу та неможливість контролю за соціальною мобільністю «груп ризику»; низький рівень суспільної культури співіснування із хворими на ВІЛ-

інфекцію – відсутність громадської толерантності до таких хворих; «тінізація» хвороби та соціальна ізоляція людей, що від неї страждають; недостатня ефективність роботи з ВІЛ-інфікованими та категоріями, що мають риси схильності до захворюваності та близьким соціальним оточенням ВІЛ-інфікованих.

Залишаючи за межами нашого дослідження особистісне значення захворювання на ВІЛ, варто підкреслити, що масове поширення ВІЛ з наступною масовою загибеллю заражених від ВІЛ-інфекції спричиняє багатofакторний деструктивний вплив на соціальне й економічне життя суспільства.

Статевий шлях передачі ВІЛ зумовлює переважне зараження молодшої частини населення. Загибель, що настає через 10 років після проникнення вірусу до організму людини, спричиняє зростання загальної смертності серед осіб активного віку. Це, у свою чергу, призводить до зменшення народжуваності. Таким чином, ВІЛ-інфекція стає потужним фактором, завдяки якому зменшуються чисельність населення й середня тривалість життя. Для країн з негативним приростом населення, таких, як Україна, така масштабна епідемія може суттєво ускладнити демографічні проблеми [14].

Хвороба й смерть частини населення в найбільш працездатному віці призводить до зменшення трудових ресурсів. Хворі на ВІЛ-інфекцію втрачають працездатність і переходять у категорію населення, що потребує догляду та підтримки (медикаментозної, психологічної, соціальної допомоги). Їхні діти, що залишилися без годувальника, також поповнюють дану категорію. Таким чином, відбувається зменшення працездатної частини населення й збільшення категорії громадян, що потребують державних гарантій.

Медичне обслуговування, реалізація заходів щодо протидії епідемії вимагають додаткових коштів і перерозподілу наявних ресурсів охорони здоров'я. Тобто епідемія спричиняє збільшення витрат у сфері охорони здоров'я. Однак, економічний збиток від епідемії зумовлюється, в першу чергу, зменшенням робочої сили й погіршенням якості праці, збільшенням непрацюючої частини

населення, зростанням навантаження відрахувань пенсійного страхування на працюючих.

Додатковим чинником, що обумовлює зростання соціальної напруги, може бути невдоволення населення погано організованою протидією епідемії.

Поступово та опосередковано поширення ВІЛ-інфекції може спричинити геополітичне ослаблення держави, що пов'язано як із безпосереднім зниженням числа потенційних військовослужбовців, так і економічними збитками, що приводять до загального зниження ресурсів країни.

Раніше лікування ВІЛ-інфекції для держав було найбільш дорогим з усіх видів медичної допомоги. Це пов'язано з тим, що мільйони доларів витрачались провідними науковими закладами світу на вивчення хвороби, розробку діагностичних і лікувальних препаратів, створення вакцини. Сьогодні, сучасна медицина поступово впроваджує антиретровірусну терапію, яка з кожним кроком стає більш економічно виправданою. Так, в Україні, першій з усіх країн Східної Європи та Центральної Азії, з 2019 р. затверджений новий клінічний протокол лікування та профілактики ВІЛ-інфекції, що передбачає застосування економічно доступніших антиретровірусних препаратів [15].

Також вчені обнадіюють результатами створення ефективної вакцини у найближчий час [16].

Країни з низьким рівнем економічної спроможності та високим рівнем захворюваності на ВІЛ-інфекцію є членами або сусідами Європейського Союзу [17]. Зростання нелегальної міграції, розповсюдження наркотиків та розвиток міжнародного секс-бізнесу в поєднанні з політичними обставинами створюють синергійний ефект для глобального загострення даної проблеми та подальшої «європеїзації інфекції».

На жаль, усвідомлення цієї проблеми ще не привертає належної уваги громадськості. Адже проблема ВІЛ-інфекції за своєю актуальністю стає не менш значущою, ніж проблеми екологічної та техногенної безпеки. Серед основних наслідків «європеїзації» даної хвороби вже в найближчі роки можуть виявитися такі кризові явища, як

поглиблення тенденції до погіршення загального генофонду та рівня продуктивності всіх націй; на тлі загальної тенденції «постаріння Європи» прогресуюче збільшення обсягу необхідних соціальних витрат, пов'язаних із протидією загрозі епідемії; поява нових форм соціально-політичної нетолерантності до соціально вразливих верств населення (насамперед, до ВІЛ-інфікованих).

Все, зазначене вище, може призвести до появи вкрай негативних та раніше невідомих суспільно-політичних явищ.

ВИСНОВКИ

Глобальне розповсюдження ВІЛ-інфекції являє загрозу життю й здоров'ю населення будь-якої країни, збереженню чисельності громадян, нормальному функціонуванню економіки та, зокрема, системи охорони здоров'я, забезпеченню національної безпеки й геополітичної цілісності держави. Все вище зазначене, зумовлює необхідність розробки та впровадження системи спеціальних заходів щодо захисту прав і законних інтересів громадян та суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України № 155/98-ВР від 03.03.1998 (чинний) «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення». Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155/98-вр#Text>
2. Панасенко ОІ, Самура ТО, Панасенко ТВ, Завгородній СЛ. та ін. Молодь і наркотики: життя або смерть: Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції «*Conduct of modern science - 2016*». Прага, 2016. http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/5511/1/17Molod_i_narkotyky_48-51.pdf
3. Основні факти про ВІЛ-інфекцію/СНІД. Київська міська державна адміністрація. Офіційний інтернет-портал. 2013. <https://old.kyivcity.gov.ua/files/2013/12/20/AIDS.doc>
4. About Dr. Robert C. Gallo. Institute of Human Virology (IHV). <http://www.ihv.org/about/About-Dr-Robert-C-Gallo/>
5. 1 грудня 2019 року – Всесвітній день боротьби зі СНІДом. КНП ХОР Обласний центр громадського здоров'я. <http://khocz.com.ua/1-grudnja-2019-roku-vsesvitnij-den-borotbi-zi-snidom/>
6. Голубовская ОА, под.ред. Андрейчин МА, Шкурба АВ. Инфекционные болезни: учебник. К.: Медицина. 2014; 783. http://www.ec.elibumsa.pl.ua/cgi-bin/cgiirbis_64?b=red20
7. Морозов ЕН, Литвинов СК, Жиренкина ЕН. О концепции ликвидации инфекционных болезней. Эпидемиология и инфекционные болезни. 2016; 2: 68–73. <http://www.rsml.med.by>
8. HIV transmission. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). 2020. <https://www.cdc.gov/hiv/basics/transmission.html>
9. Іванов СВ, Федоренко ОЄ, Король ВН, Каменев ВІ. Організаційно-методичні аспекти боротьби з пандемією ВІЛ/СНІДу на сучасному етапі. Український журнал дерматології, венерології, косметології. 2006; 4: 88–91.
10. Danilenko G, Sotnikova Z. Quality of life and health of schoolchildren. Вестник Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина. Серия «Медицина». 2005; 10: 62–68. <https://periodicals.karazin.ua/medicine/article/view/7171>.
11. Статистика з ВІЛ/СНІДу. Центр громадського здоров'я МОЗ України. <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/vilsnid/statistika-z-vilsnidu>
12. Hiv And Aids In Ukraine. Global information and education on HIV and AIDS. <https://www.avert.org/professionals/hiv-around-world/eastern-europe-central-asia/ukraine>
13. Україна є лідером серед країн Європи із поширення ВІЛ-інфекції – МОЗ. Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення в Україні. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2589540-ukraina-e-liderom-sered-krain-evropi-iz-posirennja-vilinfekcii-moz.html>
14. Karlsson M, Pichler S. Demographic consequences of HIV. Journal of Population Economics. 2015; 28: 1097–1135
15. Україна офіційно переходить на нові стандарти лікування ВІЛ. МОЗ України. 2019. <https://moz.gov.ua/article/news/ukraina--oficijno-perehodit-na-novi-standarti-likuvannja-vil>
16. Козловська А. Вакцина проти ВІЛ: недосяжна мрія чи перспективна реальність. Український медичний часопис. 2019. <https://www.umj.com.ua/article/141208/vaktsina-proti-vil-nedosyazhna-mrija-chi-perspektivna-realnist>
17. UNAIDS data 2019. Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS). 2019; 476. https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2019-UNAIDS-data_en.pdf

REFERENCES

1. The Law of Ukraine № 155/98-BP 03.03.1998 «On the prevention of acquired immunodeficiency syndrome (AIDS) disease and social protection of the population». Verkhovna Rada of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155/98-bp#Text>
2. Panasenko OI, Samura TO, Panasenko TV, Zavgorodniy SL etc. Youth and drugs: life or death: Materials of the XIII International Scientific and Practical Conference «*Conduct of modern science - 2016*». Prague, 2016; 48-51. http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/5511/1/17Molod_i_narkotyky_48-51.pdf
3. Basic facts about HIV / AIDS. Kiev city state administration. Official Internet Portal. 2013. <https://old.kyivcity.gov.ua/files/2013/12/20/AIDS.doc>
4. About Dr. Robert C. Gallo. Institute of Human Virology (IHV). <http://www.ihv.org/about/About-Dr-Robert-C-Gallo/>
5. December 1, 2019 – World AIDS Day. KNP KRC Regional Center for Public Health. <http://khocz.com.ua/1-grudnja-2019-roku-vsesvitnij-den-borotbi-zi-snidom/>
6. Golubovskaya OA, ed. Andreichin MA, Shkurba AV. Infectious diseases: textbook. K. Medicine. 2014; 783. http://www.ec.elibumsa.pl.ua/cgi-bin/cgiirbis_64 ›b=red20
7. Morozov EN, Litvinov SK, Zhirenkina EN. On the concept of eliminating infectious diseases. Epidemiology and infectious diseases. 2016; 2: 68–73. <http://www.rsml.med.by>
8. HIV transmission. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). 2020. <https://www.cdc.gov/hiv/basics/transmission.html>
9. Ivanov SV, Fedorenko OY, King VN, Kamenev VI. Organizational and Methodological Aspects of Combating the HIV / AIDS Pandemic at the Present Stage. Ukrainian Journal of Dermatology, Venereology, Cosmetology. 2006; 4: 88-91.
10. Danilenko G., Sotnikova Z. Quality of life and health of schoolchildren. The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University, series «Medicine». 2005; 10: 62–68. <https://periodicals.karazin.ua/medicine/article/view/7171>.
11. HIV / AIDS statistics. Public Health Center of The Ministry of Health of Ukraine. <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/vilsnid/statistika-z-vilsnidu>
12. Hiv And Aids In Ukraine. Global information and education on HIV and AIDS. <https://www.avert.org/professionals/hiv-around-world/eastern-europe-central-asia/ukraine>
13. Ukraine is a leader among European countries in the spread of HIV infection – Ministry of Health. Ukrinform. Ukrainian multimedia platform for broadcasting. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2589540-ukraina-e-liderom-sered-krain-evropi-iz-posirennja-vilinfekcii-moz.html>
14. Karlsson M., Pichler S. Demographic consequences of HIV. Journal of Population Economics. 2015; 28: 1097–1135
15. Ukraine officially switches to new standards of HIV treatment. Ministry of Health of Ukraine. 2019. <https://moz.gov.ua/article/news/ukraina--oficijno-perehodit-na-novi-standarti-likuvannja-vil>
16. Kozlovska A. HIV vaccine: an unattainable dream or a promising reality. Ukrainian medical journal. 2019. <https://www.umj.com.ua/article/141208/vaktsina-proti-vil-nedosyazhna-mriya-chi-perspektivna-realnist>
17. UNAIDS data 2019. Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS). 2019; 476. https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2019-UNAIDS-data_en.pdf

THREAT OF HIV INFECTION FOR PUBLIC HEALTH: 40 YEARS OF CONFRONTATION

Zagorodnieva O. V., Ponomaryova L. I.

Introduction. HIV infection is a very dangerous disease and due to the lack of specific prevention methods and effective treatment methods leads to early disability or death. Now this problem is actual for every state, especially for ours, because Ukraine has the highest rate of the epidemic in Europe, therefore, humanity is alarmed by what is happening to the country, which is located in the center of Europe. If this disease is not stopped, the threat of a demographic, economic and social crisis will also increase for other states.

Aim – the study of epidemiological features and reasons for the further spread of HIV infection in Ukraine according to open sources of medical statistics in Ukraine and other countries of the world.

Results. The article provides data on the study of the problem of the global spread of HIV infection, which has not lost its relevance over the past 40 years. Detailed official statistical information on the social significance of the prevalence of HIV infection in our country and in the world has been provided. The main measures for the prevention of this disease, which is the most dangerous for adolescents, are given. A

characteristic feature of the current stage of the spread of infection is that transmission and infection are associated with populations including children of HIV-infected people, members of their families and victims of violations of safety standards in certain medical institutions. Numerous "secondary risk groups" are formed, the emergence of which has a completely social nature.

Conclusions. Nowadays, it is understood that diseases that are dangerous to society, such as HIV infection, are phenomena in the fight against which exclusively medical measures are ineffective. Solution to the problem of HIV infection should be a priority of state policy; it should be aimed, first of all, at preventive and elucidating work with young people, who are, without exaggeration, the main risk group. The authors substantiated the need to strengthen control by state institutions and to develop and implement a system of special measures to protect the rights and legitimate interests of citizens and society to preserve the national security of Ukraine.

KEY WORDS: public health, HIV-infection, medical statistics

INFORMATION ABOUT AUTHORS

Zagorodnieva Oksana Volodimirivna, PhD, Associate Professor of department of hygiene and social medicine, V. N. Karazin Kharkiv National University, School of Medicine, Svobody Square, 6, Kharkiv, Ukraine, 61022, oksana.v.zagorodnieva@karazin.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3403-4984>

Ponomaryova Liliya Ivanivna, PhD, Senior Researcher, Associate Professor of department of hygiene and social medicine, V. N. Karazin Kharkiv National University, School of Medicine, Svobody Square, 6, Kharkiv, Ukraine, 61022, liponomaryova@karazin.ua, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2300-0922>

УГРОЗА ВИЧ-ИНФЕКЦИИ ДЛЯ ОБЩЕСТВЕННОГО ЗДОРОВЬЯ: 40 ЛЕТ ПРОТИВОСТОЯНИЯ

Загороднева О. В., Пономарева Л. И.

Введение. ВИЧ-инфекция – чрезвычайно опасная болезнь, которая из-за отсутствия в настоящее время специфических методов профилактики и результативных методов лечения приводит к ранней инвалидизации или смерти. Сейчас проблема ее распространения является актуальной для каждого государства, особенно для нашего, ведь в Украине темпы эпидемии самые высокие в Европе, поэтому человечество встревожено тем, что происходит со страной, которая находится в центре Европы. Если данная болезнь не будет остановлена, угроза демографического, экономического и социального кризиса возрастет также для других государств.

Целью исследования было определение эпидемиологических особенностей и причин дальнейшего распространения ВИЧ-инфекции в Украине по данным открытых источников медицинской статистики Украины и других стран мира.

Результаты. В статье приведены данные по изучению проблемы глобального распространения ВИЧ-инфекции, которая не теряет актуальности на протяжении последних 40 лет. Предоставлена подробная официальная статистическая информация о социальной значимости распространенности ВИЧ-инфекции в нашей стране и в мире. Приведены основные мероприятия по профилактике данного заболевания, которая является наиболее опасной для подростков. Характерной чертой нынешнего этапа распространения инфекции является то, что передача и инфицирование связаны с группами населения, среди которых – дети ВИЧ-инфицированных, члены их семей и жертвы нарушения норм безопасности в отдельных медицинских учреждениях. Формируются многочисленные «группы риска вторичного порядка», возникновение которых имеет вполне социальную природу.

Выводы. В настоящее время пришло понимание того, что заболевания, опасные для общества, такие как ВИЧ-инфекция, – это явления, в борьбе с которыми меры исключительно медицинского характера неэффективны. Решение проблемы ВИЧ-инфекции должно стать приоритетом государственной политики, оно должно быть направлено, в первую очередь, на предупредительную, профилактическую и разъяснительную работу с молодежью, которая является, без преувеличения, основной группой риска. Авторами обоснована необходимость усиления контроля со стороны государственных учреждений и необходимость разработки и внедрения системы специальных мер по защите прав и законных интересов граждан и общества для сохранения национальной безопасности Украины.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: общественное здоровье, ВИЧ-инфекция, медицинская статистика

ИНФОРМАЦИЯ ОБ АВТОРАХ

Загороднева Оксана Владимировна, к.мед.н., доцент кафедры гигиены и социальной медицины, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, медицинский факультет, площадь Свободы, 6, Харьков, Украина, 61022, oksana.v.zagorodneva@karazin.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3403-4984>

Пономарева Лилия Ивановна, к.мед.н., ст.н.с., доцент кафедры гигиены и социальной медицины, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, медицинский факультет, площадь Свободы, 6, Харьков, Украина, 61022, liponomaryova@karazin.ua, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2300-0922>

*Отримано: 15.01.2021 р.
Прийнято до друку: 09.02.2021 р.*